

«*In The Name Of GOD*»

دانشگاه صنعتی امیر کبیر
(پلی تکنیک تهران)

[HW-05-Report]

[NEURAL COMPUTING AND DEEP LEARNING]

Hasan Masroor | [403131030] | May 24, 2025

"فهرست مطالب تمرین 05"

Question 1	2
1)	2
2)	3
3)	5
4)	8
5)	18
6)	20
7)	25

Problem 5: recurrent neural networks (RNN)

Question 1

1.

در این تمرین، با استفاده از شبکه‌های عصبی بازگشتی (RNN و LSTM) و مدل‌های ترکیبی (CNN+RNN)، ایمیل‌های فارسی را به دو دسته اسپم و عادی طبقه‌بندی می‌کنیم. مراحل کار شامل پیش‌پردازش داده‌ها، طراحی و مقایسه مدل‌های مختلف، تحلیل تأثیر پارامترهای کلیدی (مانند طول دنباله، اندازه تعبیه و ...) و ارزیابی عملکرد مدل‌ها با معیارهای Accuracy، Recall، Precision و F1-score است.

ابتدا کتابخانه‌های مورد نیاز را import می‌کنیم. ابتدا برای تحلیل بهتر 5 نمونه اول دیتاست را نمایش می‌دهیم:

	text	label
0	...من پارسال اصلا آزاد شرکت نک\nممنون آقا سامان	ham
1	...بالاخره آزمونارشد تموم شد من\nسلام آقای کریمی	ham
2	... درود بر حاج وحیدی بنده بعنوان یک دکتری تاریخ	ham
3	... ضمن تقدیر از مسولین محترم\nبا سلام و احترام	ham
4	... با سلام اینجانب یک دستگاه خودرو پراید 131 با	ham

در ادامه، داده‌های متنی ایمیل‌های فارسی را برای آموزش مدل آماده کردیم. ابتدا متن‌ها را با حذف علائم نگارشی، اعداد، حروف لاتین و URL‌ها پاک‌سازی نمودیم. سپس با استفاده از توکن‌ساز، متن‌ها را به کلمات مجزا تبدیل کرده و Stopwords رایج فارسی را حذف کردیم. در نهایت، برچسب‌های متنی (اسپم/عادی) را به مقادیر عددی (0 و 1) تبدیل و داده‌های پیش‌پردازش‌شده را ذخیره کردیم. این مراحل برای کاهش نویز و یکسان‌سازی ساختار متن قبل از ورود به مدل ضروری بودند. بعد از این کارها داده‌ها را به نسبت‌های 70% برای آموزش، 20% برای تست و 10% برای اعتبارسنجی تقسیم کردیم. این تقسیم‌بندی با حفظ توزیع کلاس‌ها و به صورت تصادفی انجام شد تا مدل بتواند هم بر روی داده‌های آموزشی یاد بگیرد، هم بر روی داده‌های اعتبارسنجی تنظیم شود و در نهایت عملکرد نهایی آن بر روی داده‌های آزمون ارزیابی گردد.

در ادامه برای آماده‌سازی داده‌های متنی برای استفاده در مدل، ابتدا متن‌ها را با استفاده از توکن‌ساز به دنباله‌های عددی تبدیل کردیم و سپس این دنباله‌ها را به طول ثابت ۲۰۰ کلمه یکسان‌سازی کردیم. این کار را با حفظ قابلیت تکرارپذیری نتایج انجام دادیم تا مدل بهتر بتواند الگوهای موجود در داده‌ها را یاد بگیرد.

دیتاست شامل 1000 نمونه می باشد که بعد از تقسیم بندی به صورت زیر مجموعه ها را نمایش دادیم:

```
Train set: 700 samples
Validation set: 100 samples
Test set: 200 samples
```

2.

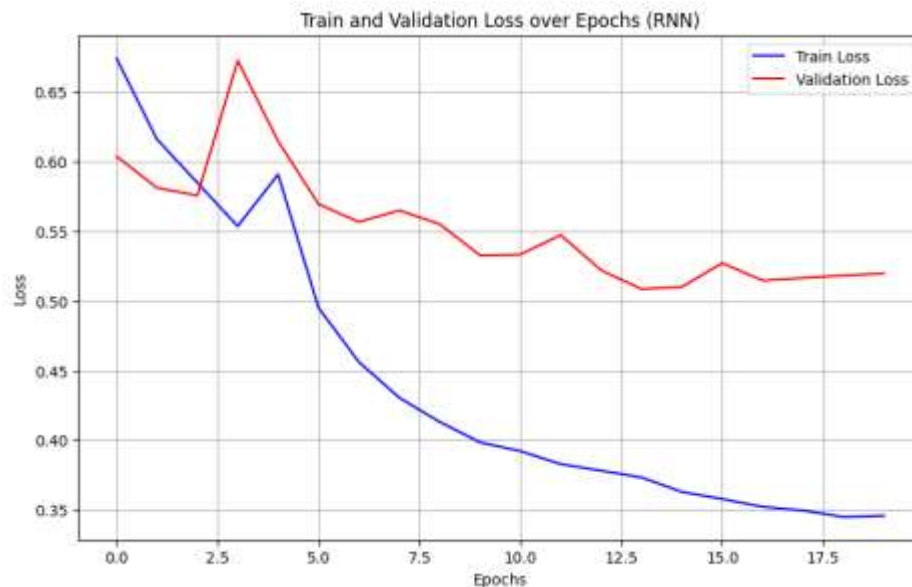
در این بخش باید یک مدل ساده متشکل از لایه تعبیه (Embedding)، لایه بازگشتی و لایه کاملاً متصل طراحی و آموزش دهیم، سپس عملکرد آن را با معیارهای ارزیابی ذکر شده نمایش دهیم و تحلیل کنیم. یک مدل ساده مبتنی بر شبکه عصبی بازگشتی (Simple RNN) طراحی و پیاده سازی کردیم. ابتدا پس از تعبیه توالی های متنی با استفاده از لایه Embedding، از یک لایه RNN با ۶۴ واحد برای استخراج ویژگی های زمانی استفاده کردیم. خروجی مدل با یک لایه Dense و تابع فعال سازی سیگموئید برای انجام طبقه بندی دودویی نهایی شد. سپس مدل با استفاده از داده های آموزش، آموزش داده شده و عملکرد آن روی مجموعه تست ارزیابی کردیم. در نهایت خروجی آموزش این مدل و معیارهای ارزیابی محاسبه شده را در خروجی نمایش دادیم:

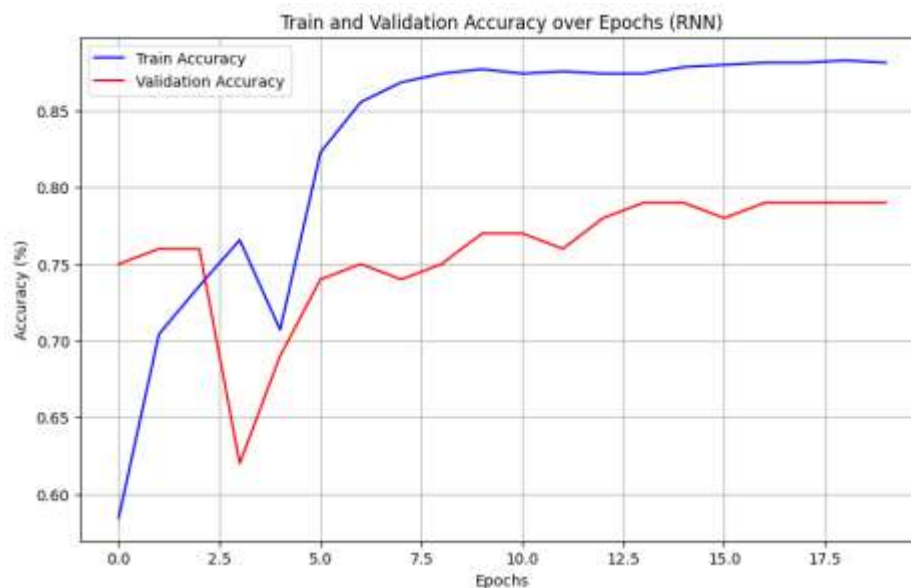
```
Epoch [1/20], Train Loss: 0.6737, Train Accuracy: 58.43%, Val Loss: 0.6035, Val Accuracy: 75.00%
Epoch [2/20], Train Loss: 0.6158, Train Accuracy: 70.43%, Val Loss: 0.5810, Val Accuracy: 76.00%
Epoch [3/20], Train Loss: 0.5846, Train Accuracy: 73.57%, Val Loss: 0.5754, Val Accuracy: 76.00%
Epoch [4/20], Train Loss: 0.5534, Train Accuracy: 76.57%, Val Loss: 0.6721, Val Accuracy: 62.00%
Epoch [5/20], Train Loss: 0.5906, Train Accuracy: 70.71%, Val Loss: 0.6144, Val Accuracy: 69.00%
Epoch [6/20], Train Loss: 0.4950, Train Accuracy: 82.29%, Val Loss: 0.5694, Val Accuracy: 74.00%
Epoch [7/20], Train Loss: 0.4561, Train Accuracy: 85.57%, Val Loss: 0.5564, Val Accuracy: 75.00%
Epoch [8/20], Train Loss: 0.4305, Train Accuracy: 86.86%, Val Loss: 0.5648, Val Accuracy: 74.00%
Epoch [9/20], Train Loss: 0.4131, Train Accuracy: 87.43%, Val Loss: 0.5550, Val Accuracy: 75.00%
Epoch [10/20], Train Loss: 0.3985, Train Accuracy: 87.71%, Val Loss: 0.5326, Val Accuracy: 77.00%
Epoch [11/20], Train Loss: 0.3922, Train Accuracy: 87.43%, Val Loss: 0.5332, Val Accuracy: 77.00%
Epoch [12/20], Train Loss: 0.3828, Train Accuracy: 87.57%, Val Loss: 0.5472, Val Accuracy: 76.00%
Epoch [13/20], Train Loss: 0.3781, Train Accuracy: 87.43%, Val Loss: 0.5219, Val Accuracy: 78.00%
Epoch [14/20], Train Loss: 0.3733, Train Accuracy: 87.43%, Val Loss: 0.5084, Val Accuracy: 79.00%
Epoch [15/20], Train Loss: 0.3629, Train Accuracy: 87.86%, Val Loss: 0.5099, Val Accuracy: 79.00%
Epoch [16/20], Train Loss: 0.3578, Train Accuracy: 88.00%, Val Loss: 0.5270, Val Accuracy: 78.00%
Epoch [17/20], Train Loss: 0.3522, Train Accuracy: 88.14%, Val Loss: 0.5145, Val Accuracy: 79.00%
Epoch [18/20], Train Loss: 0.3495, Train Accuracy: 88.14%, Val Loss: 0.5163, Val Accuracy: 79.00%
Epoch [19/20], Train Loss: 0.3449, Train Accuracy: 88.29%, Val Loss: 0.5181, Val Accuracy: 79.00%
Epoch [20/20], Train Loss: 0.3458, Train Accuracy: 88.14%, Val Loss: 0.5195, Val Accuracy: 79.00%
7/7 — 0s 24ms/step

Final Test Accuracy: 73.50%
Precision: 91.2281
Recall: 52.0000
F1-Score: 66.2420
```

مدل در طول ۲۰ دوره آموزش، روند بهبودی در دقت آموزش (از ۵۸.۴۳ درصد به ۸۸.۱۴) و کاهش تدریجی خطای آموزش (از ۰.۶۷۳۷ به ۰.۳۴۵۸) را نشان می‌دهد، اما دقت اعتبارسنجی پس از رسیدن به ۷۹ درصد تقریباً ثابت مانده که حاکی از اشباع یادگیری و احتمالاً ظرفیت محدود مدل ساده RNN است. نکته قابل توجه در نتایج، فاصله معنادار میان دقت نهایی تست (۷۳.۵٪) و دقت اعتبارسنجی (۷۹٪) است که بیانگر عملکرد ضعیف‌تر مدل روی داده‌های خارج از مجموعه آموزش و در نتیجه محدودیت در تعمیم‌پذیری آن است. از سوی دیگر، مقدار Precision نسبتاً بالا (۹۱.۲٪) در کنار Recall پایین (۵۲٪) نشان می‌دهد که مدل تمایل دارد تنها نمونه‌های مثبت با اطمینان بالا را شناسایی کند و در نتیجه بسیاری از موارد واقعی را از دست می‌دهد.

سپس در ادامه نمودارهای خطا و دقت را برای آموزش و اعتبارسنجی نمایش دادیم و نمودار پایین روند کاهش یکنواخت خطای آموزش را نشان می‌دهد، در حالی که خطای اعتبارسنجی پس از چند دوره نخست به یک سطح نسبتاً ثابت می‌رسد و در برخی نقاط نیز دچار نوسان می‌شود و این رفتار می‌تواند نشانه‌ای از بروز اورفیت در مدل باشد. در نمودار دقت نیز مشاهده می‌کنیم دقت آموزش به مرور افزایش پیدا کرده است اما در اعتبارسنجی می‌بینیم که در ابتدا دقت نوسان دارد و کاهش می‌یابد اما مجدد سیر صعودی به خود می‌گیرد. در ادامه می‌توانیم این نمودارها رو مشاهده کنیم:

3.

در این مرحله، یک مدل LSTM طراحی کردیم تا ویژگی‌های زمانی موجود در توالی‌های متنی را بهتر درک کند. ابتدا با استفاده از لایه Embedding، ورودی‌های متنی را به dense vectors تبدیل کردیم و سپس آن‌ها را به لایه LSTM با ۶۴ واحد عصبی منتقل کردیم تا وابستگی‌های طولانی‌مدت بین کلمات استخراج شوند. در نهایت، مدل را با هدف طبقه‌بندی دودویی و با نرخ یادگیری 0.0001 آموزش دادیم. در ادامه روند آموزش مدل را به صورت دقیق در هر epoch نشان دادیم و پس از اتمام آموزش، عملکرد نهایی مدل را از طریق پیش‌بینی روی داده‌های تست و محاسبه معیارهایی قبلی ارزیابی نمودیم.

سپس در ادامه خروجی این مدل را برای هر اپک نمایش دادیم. مدل LSTM در طی ۲۰ دوره آموزش، روندی پیوسته و مؤثر در کاهش خطای آموزش و افزایش دقت از خود نشان داده است؛ به طوری که دقت اعتبارسنجی از ۶۱٪ در ابتدا به ۹۶٪ در پایان دوره‌ها رسیده است. این بهبود چشم‌گیر نشان‌دهنده توانایی بالای مدل در یادگیری ویژگی‌های زمانی داده‌هاست. همچنین، دقت نهایی تست ۸۸.۵٪ در کنار Precision بسیار بالا (۹۸.۷۳٪) و Recall مناسب (۷۸٪) حاکی از تعادل نسبی بین اطمینان در پیش‌بینی و میزان پوشش نمونه‌های مثبت است. مقدار F1-Score معادل ۸۷.۱۵٪ نیز نشان می‌دهد که مدل توانسته عملکرد کلی قابل‌قبولی در دسته‌بندی دودویی ارائه دهد.

خروجی این مدل برای این 20 اپک و معیارهای محاسبه شده را می‌توانیم در شکل زیر مشاهده کنیم:

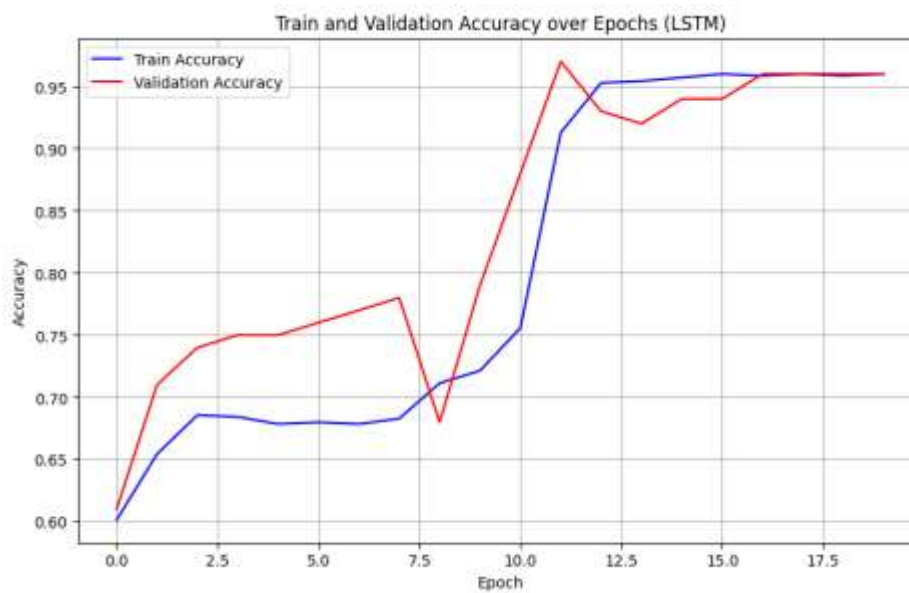
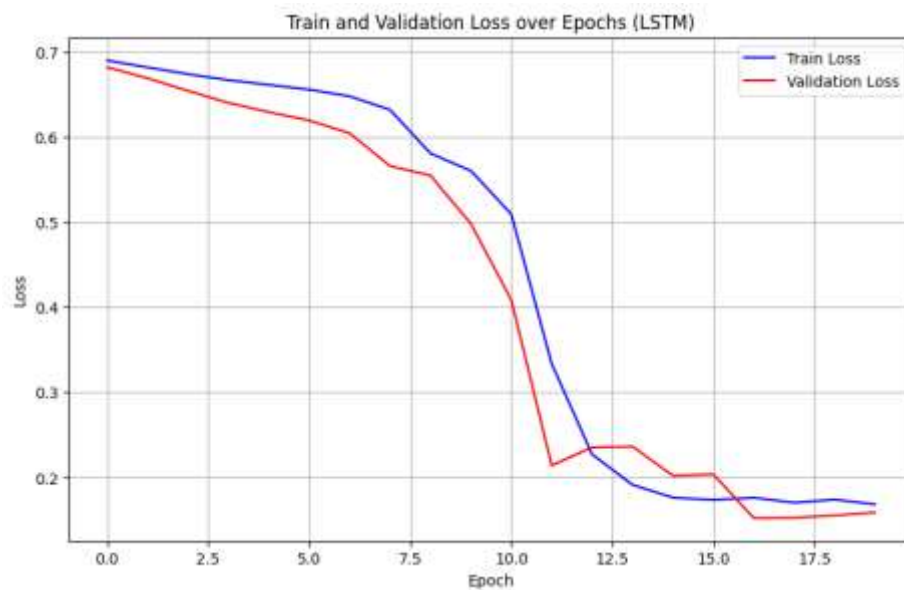
```

Epoch [1/20], Train Loss: 0.6900, Train Accuracy: 60.14%, Val Loss: 0.6820, Val Accuracy: 61.00%
Epoch [2/20], Train Loss: 0.6817, Train Accuracy: 65.43%, Val Loss: 0.6690, Val Accuracy: 71.00%
Epoch [3/20], Train Loss: 0.6739, Train Accuracy: 68.57%, Val Loss: 0.6543, Val Accuracy: 74.00%
Epoch [4/20], Train Loss: 0.6668, Train Accuracy: 68.43%, Val Loss: 0.6401, Val Accuracy: 75.00%
Epoch [5/20], Train Loss: 0.6613, Train Accuracy: 67.86%, Val Loss: 0.6293, Val Accuracy: 75.00%
Epoch [6/20], Train Loss: 0.6557, Train Accuracy: 68.00%, Val Loss: 0.6194, Val Accuracy: 76.00%
Epoch [7/20], Train Loss: 0.6478, Train Accuracy: 67.86%, Val Loss: 0.6044, Val Accuracy: 77.00%
Epoch [8/20], Train Loss: 0.6320, Train Accuracy: 68.29%, Val Loss: 0.5658, Val Accuracy: 78.00%
Epoch [9/20], Train Loss: 0.5807, Train Accuracy: 71.14%, Val Loss: 0.5548, Val Accuracy: 68.00%
Epoch [10/20], Train Loss: 0.5603, Train Accuracy: 72.14%, Val Loss: 0.4981, Val Accuracy: 79.00%
Epoch [11/20], Train Loss: 0.5094, Train Accuracy: 75.57%, Val Loss: 0.4086, Val Accuracy: 88.00%
Epoch [12/20], Train Loss: 0.3335, Train Accuracy: 91.29%, Val Loss: 0.2141, Val Accuracy: 97.00%
Epoch [13/20], Train Loss: 0.2271, Train Accuracy: 95.29%, Val Loss: 0.2353, Val Accuracy: 93.00%
Epoch [14/20], Train Loss: 0.1913, Train Accuracy: 95.43%, Val Loss: 0.2363, Val Accuracy: 92.00%
Epoch [15/20], Train Loss: 0.1762, Train Accuracy: 95.71%, Val Loss: 0.2020, Val Accuracy: 94.00%
Epoch [16/20], Train Loss: 0.1736, Train Accuracy: 96.00%, Val Loss: 0.2038, Val Accuracy: 94.00%
Epoch [17/20], Train Loss: 0.1761, Train Accuracy: 95.86%, Val Loss: 0.1523, Val Accuracy: 96.00%
Epoch [18/20], Train Loss: 0.1704, Train Accuracy: 96.00%, Val Loss: 0.1527, Val Accuracy: 96.00%
Epoch [19/20], Train Loss: 0.1739, Train Accuracy: 95.86%, Val Loss: 0.1553, Val Accuracy: 96.00%
Epoch [20/20], Train Loss: 0.1684, Train Accuracy: 96.00%, Val Loss: 0.1588, Val Accuracy: 96.00%
7/7 ————— 0s 38ms/step

Final Test Metrics for LSTM:
Accuracy: 88.50%
Precision: 98.73%
Recall: 78.00%
F1-Score: 87.15%

```

سپس در ادامه نمودارهای خطا و دقت را برای آموزش و اعتبارسنجی نمایش دادیم و نمودار پایین روند کاهش یکنواخت خطای آموزش را نشان می‌دهد، خطای اعتبارسنجی هم به همین صورت کاهش یکنواختی از خود نشان داده است. در نمودار دقت نیز مشاهده می‌کنیم دقت آموزش به مرور افزایش پیدا کرده است و از اپک 10 شیب صعودی زیادی می‌گیرد اما بعد از آن دقت تغییر آنچنانی نمی‌کند و ثابت می‌ماند. در اعتبارسنجی نیز می‌بینیم که در ابتدا دقت در حال افزایش است اما در اپک 7 به ناگهان دقت کاهش پیدا می‌کند اما از اپک 8 به بعد مجدد سیر صعودی با شیب نسبتاً زیادی می‌گیرد و در نهایت دچار نوسان‌های کاهش و افزایش می‌شود و مثل آموزش به شیب ثابتی می‌رسد. در ادامه می‌توانیم این نمودارها را مشاهده کنیم:

Final Test Metrics for LSTM:
 Accuracy: 88.50%
 Precision: 98.73%
 Recall: 78.00%
 F1-Score: 87.15%

Final Test Accuracy: 73.50%
Precision: 91.2281
Recall: 52.0000
F1-Score: 66.2420

شکل سمت راست برای RNN سوال 2 و سمت چپ نیز برای LSTM سوال 3 می باشد. می بینیم که دقت در این مدل افزایش قابل توجهی داشته است و نزدیک به 15 درصد زیاد شده است؛ همینطور برای سه معیار دیگر هم

می‌بینیم که افزایش خیلی خوبی نسبت به مدل سوال 2 داشته است. به طور کلی در این مدل توانستیم که معیارهای Accuracy، Recall، Precision و F1-score را بهبود بدهیم و مدل LSTM عملکرد خیلی بهتری از خود نشان داد و همینطور اگر به نمودارهای دقت و خطا که برای آموزش و اعتبارسنجی نشان دادیم دقت کنیم، می‌بینیم که در مدل سوال 3 تا حد خوبی از نوسان های زیاد افزایش کاهش کاسته شده است و مدل روند خوبی را در پیش بینی ایمیل های اسپم و عادی در پیش گرفته است و با دقت کلی ۸۸.۵٪ به نتایج بهتری نسبت به مدل سوال دوم توانسته است دست یابد.

4.

در این بخش باید با طراحی آزمایش‌های مختلف، تأثیر چهار پارامتر کلیدی مدل LSTM شامل طول دنباله ورودی، اندازه بردار تعبیه، تعداد واحدهای LSTM و استفاده یا عدم استفاده از Dropout را بر عملکرد مدل بررسی کنیم. برای هر پارامتر، حداقل سه مقدار مختلف را تست کرده و نتایج را به صورت نمودار و جدول ارائه می‌دهیم تا مشخص شود کدام پارامترها بیشترین تأثیر را معیارهای قبلی دارند.

در این مرحله، برای تحلیل حساسیت مدل نسبت به طول دنباله ورودی، طول‌های مختلفی از توالی (50، 100، 300 و 400) را مورد ارزیابی قرار دادیم، البته در سوال سوم مقدار 200 را داشتیم و پس داریم 5 مقدار مختلف را بررسی و مقایسه می‌کنیم. برای هر مقدار، داده‌ها را متناسب با طول موردنظر padding و truncating کردیم، سپس مدل را آموزش دادیم و در نهایت با محاسبه معیارهای عملکرد روی داده تست، تأثیر این پارامتر را بررسی کردیم و خروجی آن به شرح زیر است:

▪ Input Sequence Length:

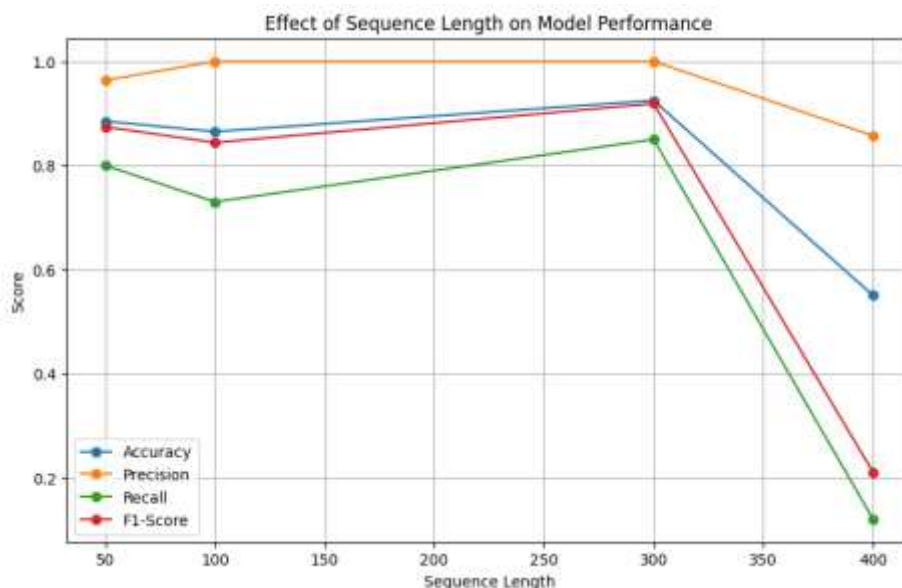
```
Evaluating for sequence length = 50
7/7 ----- 0s 41ms/step
Accuracy: 0.8850 | Precision: 0.9639 | Recall: 0.8000 | F1-Score: 0.8743

Evaluating for sequence length = 100
7/7 ----- 0s 40ms/step
Accuracy: 0.8650 | Precision: 1.0000 | Recall: 0.7300 | F1-Score: 0.8439

Evaluating for sequence length = 300
7/7 ----- 1s 71ms/step
Accuracy: 0.9250 | Precision: 1.0000 | Recall: 0.8500 | F1-Score: 0.9189

Evaluating for sequence length = 400
7/7 ----- 1s 81ms/step
Accuracy: 0.5500 | Precision: 0.8571 | Recall: 0.1200 | F1-Score: 0.2105
```

برای بررسی و تجزیه و تحلیل بهتر در ادامه خروجی های بالا را به صورت نمودار و جدول نمایش دادیم. تحلیل نتایج نشان می دهد که طول دنباله ورودی تأثیر قابل توجهی بر عملکرد مدل دارد. در ابتدا با افزایش طول از 50 به 100 دقت کمی کاهش پیدا می کند اما با افزایش طول توالی تا 300، شاهد بهبود چشمگیر در دقت، Recall و F1-score هستیم که بیانگر توانایی بهتر مدل در درک وابستگی های بلندمدت است. با این حال، افزایش بیش از حد طول (تا 400) منجر به افت شدید دقت و F1-score شده است، که احتمالاً ناشی از افزایش پیچیدگی و دشواری در یادگیری توالی های بلند است. در مجموع، طول 300 به نظر می رسد تعادلی مناسب میان پوشش اطلاعات و کارایی مدل ایجاد کرده است.

جدول خروجی این بخش نیز به صورت زیر است:

50	100	200	300	400	طول دنباله ورودی
88.5	86.5	88.5	92.5	55	Accuracy (%)
96.39	100	98.73	100	85.71	Precision (%)
80	73	78	85	12	Recall (%)
87.43	84.39	87.15	91.89	21.05	F1-score (%)

در این بخش، به بررسی تأثیر اندازه بردار تعبیه (Embedding Dimension) بر عملکرد مدل پرداختیم. برای این منظور، مدل LSTM را با چهار مقدار مختلف برای ابعاد تعبیه (32، 64، 128 و 200) آموزش دادیم، در حالی که سایر پارامترها ثابت نگه داشته شدند (مقدار 100 را نیز در سوال سوم در نظر گرفته بودیم و در نتیجه داریم 5 مقدار مختلف را بررسی می‌کنیم). با تغییر اندازه بردار، میزان ظرفیت مدل برای نمایش ویژگی‌های معنایی کلمات تغییر می‌کند. ابعاد بالاتر امکان دارد نمایش غنی‌تر و دقیق‌تری از واژگان را فراهم می‌کنند، اما ممکن است باعث افزایش پیچیدگی مدل و احتمال overfitting شوند. همچنین، عملکرد مدل در هر حالت با استفاده از معیارهای قبلی ارزیابی شدند تا تأثیر این پارامتر را بهتر بررسی کنیم. در نهایت خروجی حاصل از آموزش مدل روی مقادیر مختلف این پارامتر را در پایین نمایش دادیم:

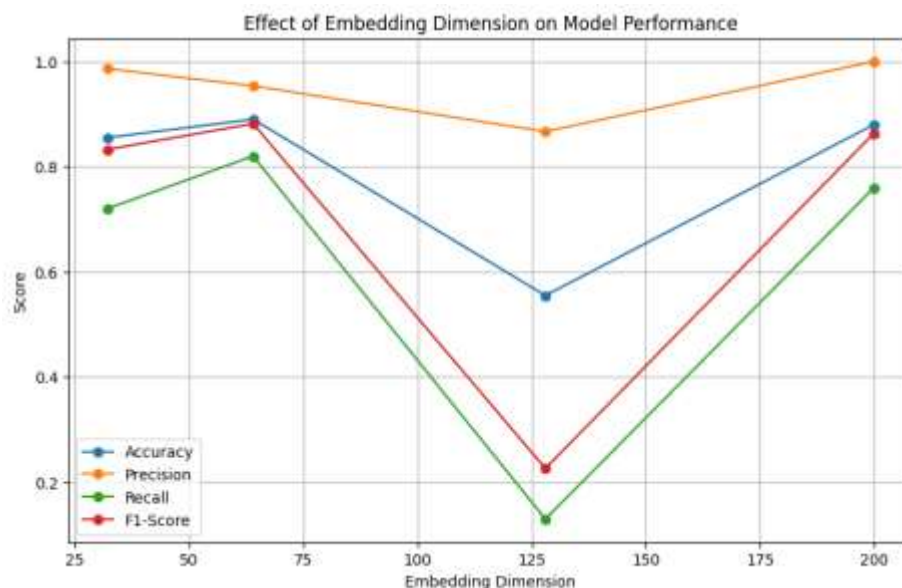
▪ Embedding Vector Dimension:

```
Evaluating for embedding_dim = 32
7/7 ----- 1s 77ms/step
Accuracy: 0.8550 | Precision: 0.9863 | Recall: 0.7200 | F1-Score: 0.8324

Evaluating for embedding_dim = 64
7/7 ----- 0s 50ms/step
Accuracy: 0.8900 | Precision: 0.9535 | Recall: 0.8200 | F1-Score: 0.8817

Evaluating for embedding_dim = 128
7/7 ----- 1s 79ms/step
Accuracy: 0.5550 | Precision: 0.8667 | Recall: 0.1300 | F1-Score: 0.2261

Evaluating for embedding_dim = 200
7/7 ----- 1s 78ms/step
Accuracy: 0.8800 | Precision: 1.0000 | Recall: 0.7600 | F1-Score: 0.8636
```


تحلیل نتایج نشان می‌دهد که اندازه بردار تعبیه نقش مهمی در کیفیت یادگیری و عملکرد نهایی مدل دارد. در حالت کلی، افزایش ابعاد تعبیه تا حد مشخصی (۶۴ و ۱۰۰) باعث بهبود پایداری مدل در تشخیص الگوهای معنایی شده و عملکرد بالایی در تمامی معیارها به‌ویژه F1-score و Recall ایجاد کرده است. به‌طور خاص، اندازه ۶۴ با دقت ۸۹٪ و F1 برابر با ۸۸.۱۷٪ عملکردی متوازن از خود نشان داده است. با این حال، کاهش شدید در عملکرد مدل با بعد ۱۲۸ (به‌ویژه افت Recall به ۱۳٪ و F1-score به ۲۲.۶۱٪) نشان می‌دهد که افزایش ابعاد بدون تناسب با حجم داده و ساختار مدل می‌تواند موجب بیش‌برازش و ناپایداری در یادگیری شود. همچنین با بزرگ‌تر شدن بردار تا ۲۰۰، عملکرد مدل بهبود نسبی می‌یابد، اما همچنان نسبت به مقدار ۶۴، تفاوت محسوسی در Recall دارد. در مجموع، نتایج حاکی از آن است که انتخاب بهینه برای ابعاد تعبیه نیازمند موازنه‌ای دقیق میان قدرت نمایش و کنترل پیچیدگی مدل است و مقدار ۶۴ را در این آزمایشات می‌توانیم به عنوان یک مقدار بهینه در نظر بگیریم. جدول خروجی این بخش نیز به صورت زیر است:

اندازه بردار تعبیه	200	128	100	64	32
Accuracy (%)	88	55.5	88.5	89	85.5
Precision (%)	100	86.67	98.73	95.35	98.63
Recall (%)	76	13	78	82	72
F1-score (%)	86.36	22.61	87.15	88.17	83.24

در بخش بعدی نیز به منظور بررسی تأثیر ابعاد بردار حالت (تعداد واحدهای LSTM) بر عملکرد مدل، مقدار این پارامتر را در سه سطح ۳۲، ۱۲۸ و ۲۵۶ آزمایش کردیم (مقدار ۶۴ را نیز در سوال سوم در نظر گرفته بودیم و در نتیجه داریم ۴ مقدار مختلف را بررسی می‌کنیم). با افزایش تعداد واحدهای LSTM، مدل ظرفیت بیشتری برای یادگیری وابستگی‌های پیچیده‌تر در توالی‌های متنی پیدا می‌کند. با این حال این افزایش ممکن است منجر به بیش‌برازش یا افت عملکرد شود. ارزیابی نهایی نشان خواهد داد که کدام اندازه بردار حالت توازن بهتری میان دقت، یادگیری و تعمیم‌پذیری ایجاد می‌کند. همچنین، عملکرد مدل در هر حالت با استفاده از معیارهای قبلی ارزیابی شدند تا تأثیر این پارامتر را بهتر بررسی کنیم. در نهایت خروجی حاصل از آموزش مدل روی مقادیر مختلف این پارامتر را در پایین نمایش دادیم:

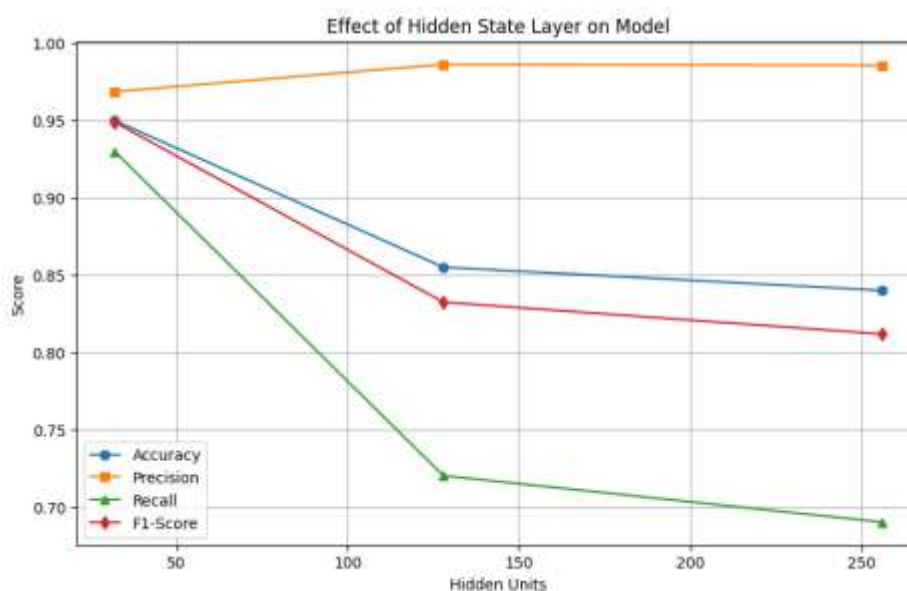
- **Hidden State layer of LSTM Network:**

```

Evaluating for LSTM hidden units = 32
7/7 ————— 0s 28ms/step
Accuracy: 0.9500 | Precision: 0.9688 | Recall: 0.9300 | F1-Score: 0.9490

Evaluating for LSTM hidden units = 128
7/7 ————— 1s 71ms/step
Accuracy: 0.8550 | Precision: 0.9863 | Recall: 0.7200 | F1-Score: 0.8324

Evaluating for LSTM hidden units = 256
7/7 ————— 1s 135ms/step
Accuracy: 0.8400 | Precision: 0.9857 | Recall: 0.6900 | F1-Score: 0.8118
  
```


تحلیل نتایج نشان می‌دهد که ابعاد بردار حالت (تعداد واحدهای LSTM) تأثیر قابل‌توجهی بر توان مدل در یادگیری وابستگی‌های زمانی دارد. به طور کلی، با کاهش تدریجی اندازه بردار از ۲۵۶ به ۳۲، عملکرد مدل به‌ویژه در معیارهای Recall و F1-score بهبود چشمگیری پیدا کرده است. بردار حالت با اندازه ۳۲ با وجود سادگی، دقت ۹۵٪ و F1-score معادل ۹۴.۹٪ را به دست آورده که نشان‌دهنده تعادل عالی بین دقت و توان تشخیص نمونه‌های مثبت است. در مقابل، افزایش بیش از حد تعداد واحدها (تا ۲۵۶) باعث افت نسبی در Recall (۶۹٪) و F1-score (۸۱.۱۸٪) شده که ممکن است ناشی از بیش‌برازش یا موارد دیگر باشد. این نتایج حاکی از آن‌اند که مدل‌های ساده‌تر با بردارهای حالت کوچکتر، در این مسئله خاص عملکرد بهتری ارائه می‌دهند و ظرفیت بالا لزوماً به معنای کارایی بالاتر نیست.

جدول خروجی این بخش نیز به صورت زیر است و تجزیه و تحلیل های بالا را می توانیم در این جدول مشاهده و بررسی کنیم:

ابعاد بردار حالت	256	128	64	32
Accuracy (%)	84	85.5	88.5	95
Precision (%)	98.57	98.63	98.73	96.88
Recall (%)	69	72	78	93
F1-score (%)	81.18	83.24	87.15	94.9

در این بخش، به بررسی تأثیر استفاده یا عدم استفاده از تکنیک Dropout بر عملکرد مدل می پردازیم. Dropout به عنوان یک روش Regularization نقش مهمی در جلوگیری از اورفیت ایفا می کند و می تواند به بهبود تعمیم پذیری مدل کمک کند. مدل بدون استفاده از Dropout را در سوال سوم استفاده کرده بودیم و در آن پارت کامل و دقیق موارد مختلف را بررسی کردیم و در ادامه توضیح مختصری از نتایجی که در آن بخش بدون استفاده از Dropout بدست آوردیم می دهیم و پس از آن مدل با استفاده از Dropout را تعریف و آموزش می دهیم و سپس با حالت بدون Dropout مقایسه خواهیم کرد.

مدل LSTM در حالت بدون استفاده از Dropout، در طی 20 دوره آموزش روندی پیوسته و مؤثر در کاهش خطای آموزش و افزایش دقت از خود نشان داده است؛ به طوری که دقت اعتبارسنجی از 62٪ در ابتدا به 96٪ در پایان دوره ها رسیده است. این بهبود چشم گیر نشان دهنده توانایی بالای مدل در یادگیری ویژگی های زمانی داده ها است. همچنین، دقت نهایی تست 88٪ در کنار Precision بسیار بالا (98.73٪) و Recall مناسب (77٪) حاکی از تعادل نسبی بین اطمینان در پیش بینی و میزان پوشش نمونه های مثبت است. مقدار F1-Score معادل 86.15٪ نیز نشان می دهد که مدل توانسته عملکرد کلی قابل قبولی در دسته بندی دودویی ارائه دهد.

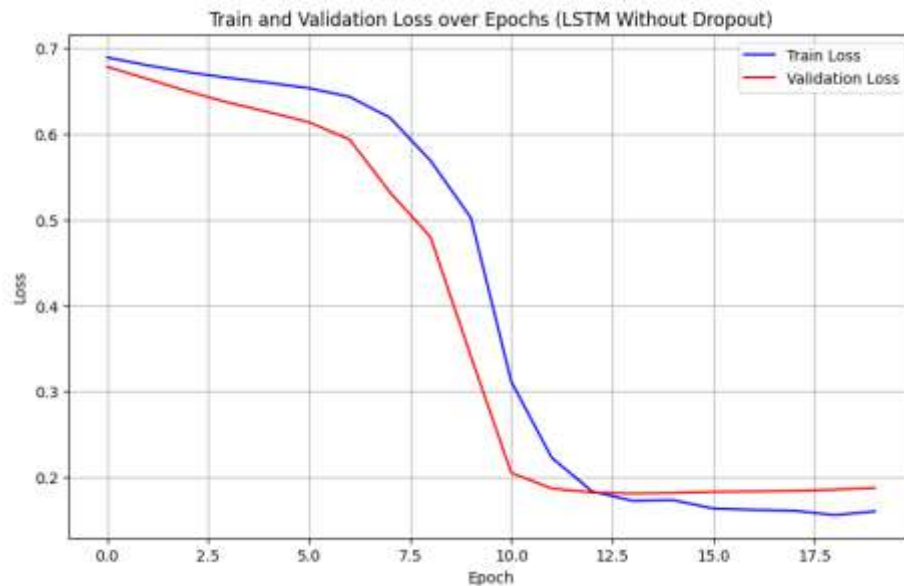
در ادامه نیز خروجی های این مدل در 20 اپک، معیارهای ارزیابی محاسبه شده و نمودارهای خطا و دقت برای آموزش و اعتبارسنجی را که در سوال 3 نمایش داده بودیم، مجدد برای یادآوری نمایش می دهیم که در نهایت مقایسه بهتری برای پارامتر Dropout داشته باشیم:

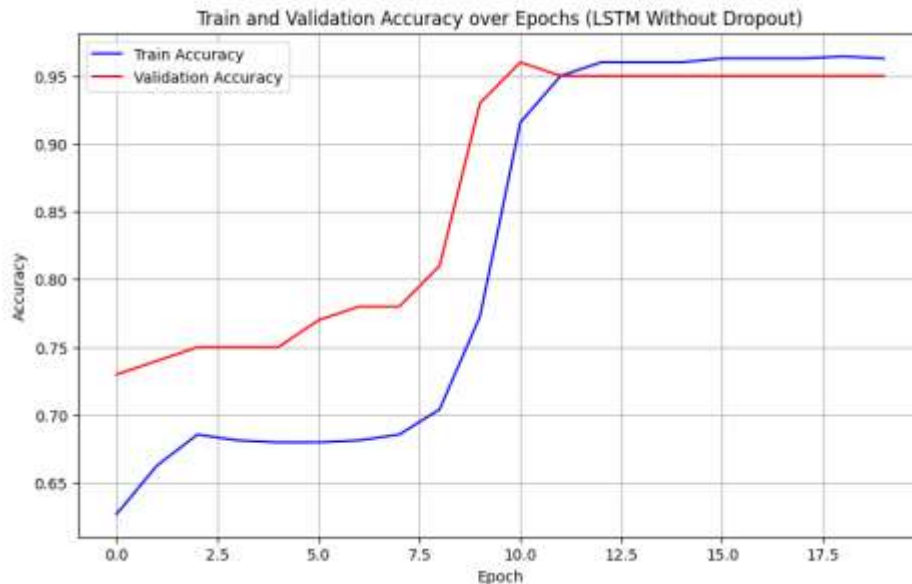
- **Effect of Dropout Usage**

- Without Dropout:

```
Epoch [1/20], Train Loss: 0.6890, Train Accuracy: 62.71%, Val Loss: 0.6780, Val Accuracy: 73.00%
Epoch [2/20], Train Loss: 0.6798, Train Accuracy: 66.29%, Val Loss: 0.6639, Val Accuracy: 74.00%
Epoch [3/20], Train Loss: 0.6719, Train Accuracy: 68.57%, Val Loss: 0.6495, Val Accuracy: 75.00%
Epoch [4/20], Train Loss: 0.6652, Train Accuracy: 68.14%, Val Loss: 0.6364, Val Accuracy: 75.00%
Epoch [5/20], Train Loss: 0.6596, Train Accuracy: 68.00%, Val Loss: 0.6253, Val Accuracy: 75.00%
Epoch [6/20], Train Loss: 0.6532, Train Accuracy: 68.00%, Val Loss: 0.6134, Val Accuracy: 77.00%
Epoch [7/20], Train Loss: 0.6432, Train Accuracy: 68.14%, Val Loss: 0.5933, Val Accuracy: 78.00%
Epoch [8/20], Train Loss: 0.6188, Train Accuracy: 68.57%, Val Loss: 0.5318, Val Accuracy: 78.00%
Epoch [9/20], Train Loss: 0.5689, Train Accuracy: 70.43%, Val Loss: 0.4798, Val Accuracy: 81.00%
Epoch [10/20], Train Loss: 0.5022, Train Accuracy: 77.29%, Val Loss: 0.3409, Val Accuracy: 93.00%
Epoch [11/20], Train Loss: 0.3115, Train Accuracy: 91.57%, Val Loss: 0.2052, Val Accuracy: 96.00%
Epoch [12/20], Train Loss: 0.2229, Train Accuracy: 95.00%, Val Loss: 0.1870, Val Accuracy: 95.00%
Epoch [13/20], Train Loss: 0.1836, Train Accuracy: 96.00%, Val Loss: 0.1823, Val Accuracy: 95.00%
Epoch [14/20], Train Loss: 0.1726, Train Accuracy: 96.00%, Val Loss: 0.1810, Val Accuracy: 95.00%
Epoch [15/20], Train Loss: 0.1734, Train Accuracy: 96.00%, Val Loss: 0.1817, Val Accuracy: 95.00%
Epoch [16/20], Train Loss: 0.1636, Train Accuracy: 96.29%, Val Loss: 0.1830, Val Accuracy: 95.00%
Epoch [17/20], Train Loss: 0.1621, Train Accuracy: 96.29%, Val Loss: 0.1835, Val Accuracy: 95.00%
Epoch [18/20], Train Loss: 0.1610, Train Accuracy: 96.29%, Val Loss: 0.1842, Val Accuracy: 95.00%
Epoch [19/20], Train Loss: 0.1560, Train Accuracy: 96.43%, Val Loss: 0.1856, Val Accuracy: 95.00%
Epoch [20/20], Train Loss: 0.1602, Train Accuracy: 96.29%, Val Loss: 0.1878, Val Accuracy: 95.00%
7/7 ————— 1s 51ms/step

Final Test Metrics for LSTM:
Accuracy: 88.00%
Precision: 98.72%
Recall: 77.00%
F1-Score: 86.52%
```


در ادامه نیز یک مدل LSTM با استفاده از Dropout و Recurrent Dropout پیاده‌سازی کردیم تا از بیش‌برازش در فرآیند آموزش جلوگیری شود. لایه LSTM با ۶۴ واحد حافظه و نرخ Dropout برابر ۰.۳ برای هر دو نوع تنظیم شده است. هدف از این پیاده‌سازی، مقایسه عملکرد آن با مدل بدون dropout و بررسی تأثیر منظم‌سازی بر تعمیم‌پذیری مدل در داده‌های آزمون است.

در ادامه خروجی برای هر اپک را نمایش دادیم و نتایج نشان می‌دهند که افزودن Dropout به لایه LSTM منجر به پایداری بیشتر یادگیری و بهبود چشمگیر در عملکرد تعمیم‌پذیری مدل شده است. برخلاف مدل ساده، این مدل با وجود افزایش تدریجی دقت آموزش، افزایش مداوم و همزمان در دقت اعتبارسنجی نیز نشان می‌دهد (از ۶۷٪ به ۹۶٪)، که بیانگر اثربخشی منظم‌سازی در جلوگیری از بیش‌برازش است. همچنین، دقت نهایی تست معادل ۹۱.۵٪، همراه با Precision بالا (۹۸.۸۲٪) و Recall قابل توجه (۸۴٪)، نشان‌دهنده توانایی بالای مدل در تشخیص نمونه‌های مثبت و منفی با تعادل مناسب است. در مجموع، استفاده از Dropout باعث شده تا مدل نه‌تنها در آموزش بهتر عمل کند، بلکه روی داده‌های نادیده نیز عملکرد قابل اطمینانی داشته باشد و نسبت به مدل بدون دراپ‌اوت، بهبود محسوسی در F1-score و دقت نهایی نشان دهد.

- With Dropout:

```

Epoch [1/20], Train Loss: 0.6905, Train Accuracy: 55.71%, Val Loss: 0.6824, Val Accuracy: 67.00%
Epoch [2/20], Train Loss: 0.6825, Train Accuracy: 64.00%, Val Loss: 0.6712, Val Accuracy: 70.00%
Epoch [3/20], Train Loss: 0.6772, Train Accuracy: 66.57%, Val Loss: 0.6600, Val Accuracy: 73.00%
Epoch [4/20], Train Loss: 0.6708, Train Accuracy: 68.00%, Val Loss: 0.6481, Val Accuracy: 75.00%
Epoch [5/20], Train Loss: 0.6664, Train Accuracy: 68.00%, Val Loss: 0.6383, Val Accuracy: 75.00%
Epoch [6/20], Train Loss: 0.6625, Train Accuracy: 68.00%, Val Loss: 0.6299, Val Accuracy: 75.00%
Epoch [7/20], Train Loss: 0.6580, Train Accuracy: 68.00%, Val Loss: 0.6227, Val Accuracy: 75.00%
Epoch [8/20], Train Loss: 0.6495, Train Accuracy: 67.86%, Val Loss: 0.6110, Val Accuracy: 77.00%
Epoch [9/20], Train Loss: 0.6398, Train Accuracy: 67.86%, Val Loss: 0.5945, Val Accuracy: 78.00%
Epoch [10/20], Train Loss: 0.6314, Train Accuracy: 68.14%, Val Loss: 0.5667, Val Accuracy: 78.00%
Epoch [11/20], Train Loss: 0.6037, Train Accuracy: 69.14%, Val Loss: 0.5103, Val Accuracy: 79.00%
Epoch [12/20], Train Loss: 0.5823, Train Accuracy: 69.86%, Val Loss: 0.5138, Val Accuracy: 78.00%
Epoch [13/20], Train Loss: 0.5919, Train Accuracy: 69.14%, Val Loss: 0.5085, Val Accuracy: 79.00%
Epoch [14/20], Train Loss: 0.5664, Train Accuracy: 71.14%, Val Loss: 0.4834, Val Accuracy: 79.00%
Epoch [15/20], Train Loss: 0.5514, Train Accuracy: 72.86%, Val Loss: 0.4808, Val Accuracy: 80.00%
Epoch [16/20], Train Loss: 0.5595, Train Accuracy: 73.14%, Val Loss: 0.4759, Val Accuracy: 80.00%
Epoch [17/20], Train Loss: 0.5184, Train Accuracy: 76.43%, Val Loss: 0.4307, Val Accuracy: 82.00%
Epoch [18/20], Train Loss: 0.4585, Train Accuracy: 82.43%, Val Loss: 0.3790, Val Accuracy: 86.00%
Epoch [19/20], Train Loss: 0.3774, Train Accuracy: 86.14%, Val Loss: 0.2791, Val Accuracy: 93.00%
Epoch [20/20], Train Loss: 0.3671, Train Accuracy: 86.86%, Val Loss: 0.2150, Val Accuracy: 96.00%
7/7 ————— 1s 66ms/step

```

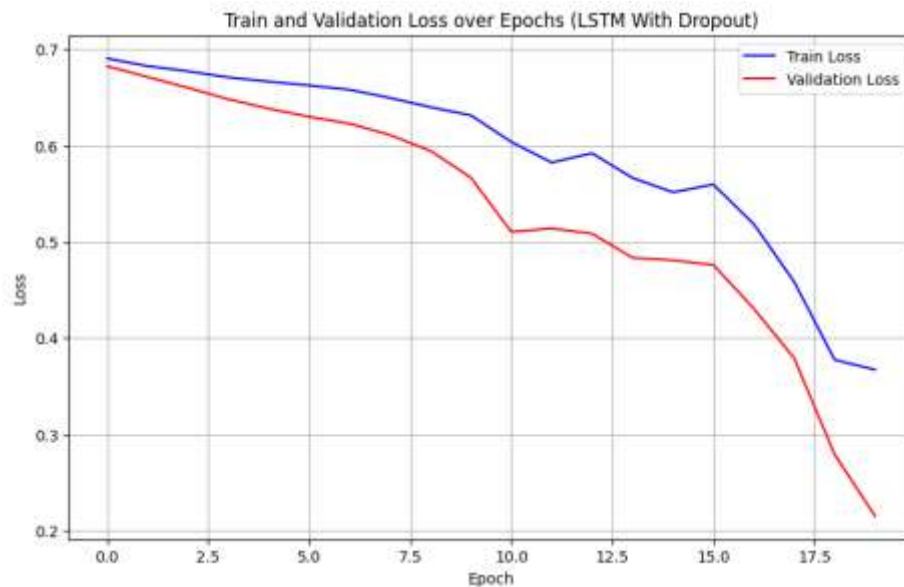
Final Test Metrics for LSTM with Dropout:

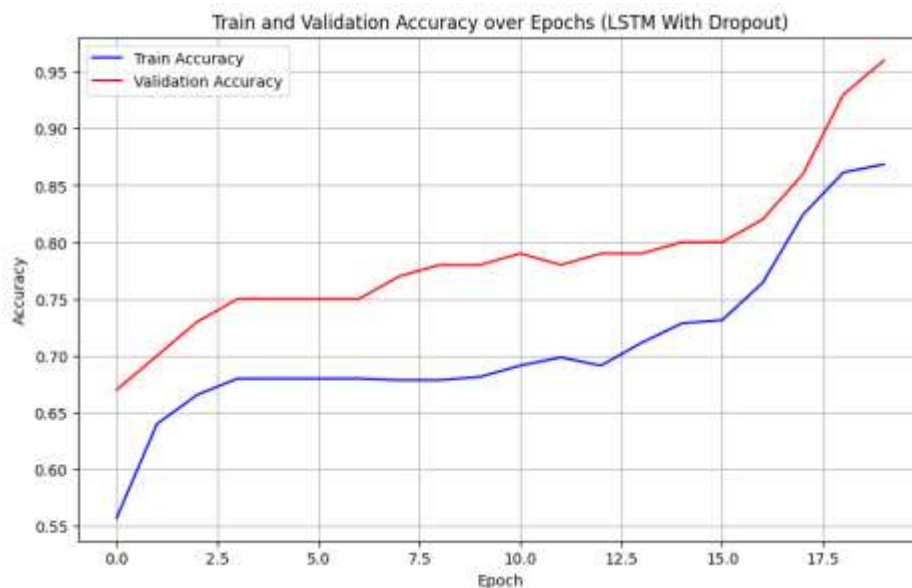
Accuracy: 91.50%

Precision: 98.82%

Recall: 84.00%

F1-Score: 90.81%

نمودارهای مربوط به دقت و خطا در دوره‌های آموزش مدل LSTM با دراپ‌اوت، روندی بسیار امیدوارکننده را نشان می‌دهند. در نمودار دقت، مشاهده می‌شود که دقت اعتبارسنجی به‌طور پیوسته و با شیب مثبت تا بیش از ۹۵٪ افزایش یافته که حاکی از اثربخشی دراپ‌اوت در کاهش بیش‌برازش و بهبود تعمیم‌پذیری مدل است. در حالی که دقت آموزش رشد ملایم‌تری دارد، این اختلاف منطقی بوده و نشان از کنترل یادگیری بیش از حد بر داده‌های آموزش دارد. نمودار خطا نیز کاهش یکنواخت در هر دو مجموعه آموزش و اعتبارسنجی را نشان می‌دهد، به‌ویژه افت محسوس خطای اعتبارسنجی در دوره‌های پایانی که بیانگر تثبیت یادگیری مدل و همگرایی مؤثر آن است. این روندها به‌خوبی مؤید تاثیر مثبت دراپ‌اوت در بهبود پایداری و عملکرد کلی مدل هستند.

Final Test Metrics for LSTM with Dropout:
 Accuracy: 91.50%
 Precision: 98.82%
 Recall: 84.00%
 F1-Score: 90.81%

Final Test Metrics for LSTM:
 Accuracy: 88.00%
 Precision: 98.72%
 Recall: 77.00%
 F1-Score: 86.52%

شکل سمت راست برای مدل بدون استفاده از Dropout است و سمت چپ نیز برای مدل با استفاده از Dropout می‌باشد. می‌بینیم که دقت در این مدل افزایش خوبی داشته است و نزدیک به 3.5 درصد زیاد شده است؛ همین‌طور برای سه معیار دیگر هم می‌بینیم که افزایش نسبت به مدل بدون Dropout داشته است. به‌طور کلی در این مدل توانستیم که معیارهای Accuracy، Recall، Precision و F1-score را بهبود بدهیم و مدل LSTM عملکرد خیلی بهتری از خود نشان داد و همین‌طور اگر به نمودارهای دقت و خطا که برای آموزش و اعتبارسنجی نشان دادیم دقت کنیم، می‌بینیم که در این مدل تا حد خیلی خوبی از اورفیت جلوگیری کرده است و مدل روند خوبی را در پیش‌بینی ایمیل‌های اسپم و عادی در پیش گرفته است و با دقت کلی 91.5٪ به نتایج بهتری نسبت به مدل بدون Dropout توانسته است دست یابد.

5.

در این بخش، با بهره‌گیری از ساختار دوطرفه (Bidirectional) برای لایه LSTM، سعی داریم عملکرد مدل را در درک بهتر وابستگی‌های زمانی بهبود دهیم. مدل‌های Bidirectional با پردازش داده‌ها در هر دو جهت، قادرند اطلاعات متنی را با دقت بالاتری تحلیل کرده و روابط معنایی عمیق‌تری میان واژگان استخراج کنند. این رویکرد به‌ویژه در مسائل طبقه‌بندی متون که توالی واژگان نقش کلیدی دارند، می‌تواند منجر به بهبود قابل‌توجه در دقت و تعمیم‌پذیری مدل شود.

خروجی این مدل برای این 20 اپک و معیارهای محاسبه شده را می‌توانیم در شکل زیر مشاهده کنیم:

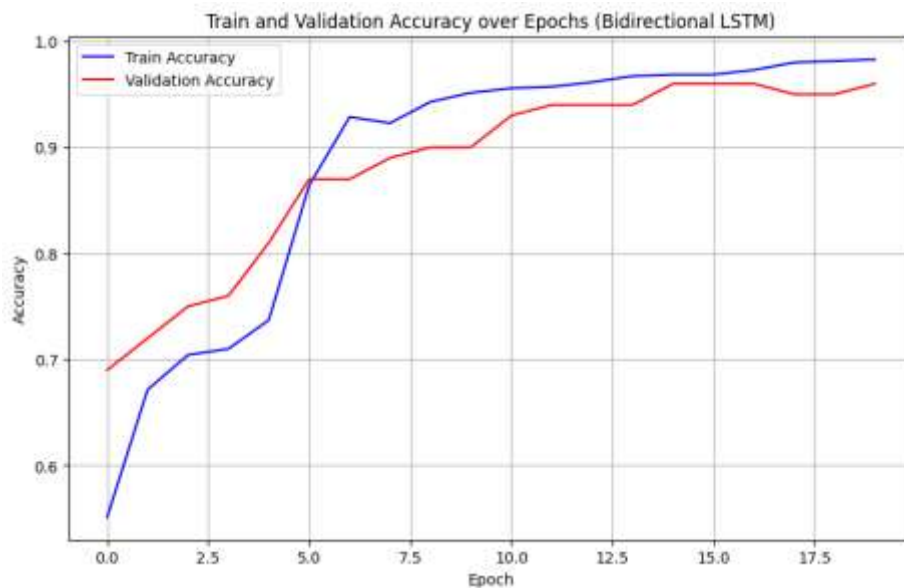
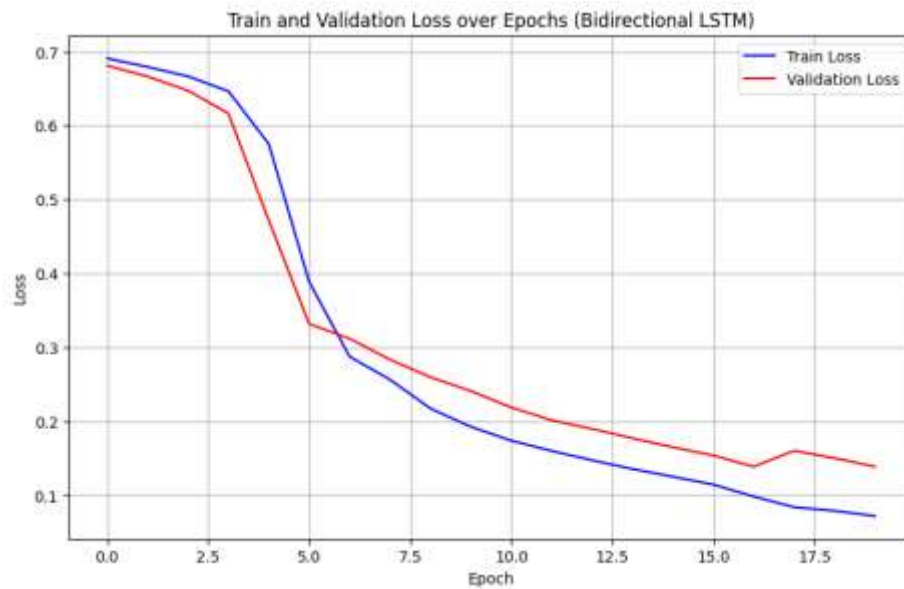
```
Epoch [1/20], Train Loss: 0.6909, Train Accuracy: 55.14%, Val Loss: 0.6812, Val Accuracy: 69.00%
Epoch [2/20], Train Loss: 0.6794, Train Accuracy: 67.14%, Val Loss: 0.6664, Val Accuracy: 72.00%
Epoch [3/20], Train Loss: 0.6667, Train Accuracy: 70.43%, Val Loss: 0.6474, Val Accuracy: 75.00%
Epoch [4/20], Train Loss: 0.6465, Train Accuracy: 71.00%, Val Loss: 0.6166, Val Accuracy: 76.00%
Epoch [5/20], Train Loss: 0.5751, Train Accuracy: 73.71%, Val Loss: 0.4716, Val Accuracy: 81.00%
Epoch [6/20], Train Loss: 0.3884, Train Accuracy: 86.43%, Val Loss: 0.3316, Val Accuracy: 87.00%
Epoch [7/20], Train Loss: 0.2873, Train Accuracy: 92.86%, Val Loss: 0.3117, Val Accuracy: 87.00%
Epoch [8/20], Train Loss: 0.2562, Train Accuracy: 92.29%, Val Loss: 0.2833, Val Accuracy: 89.00%
Epoch [9/20], Train Loss: 0.2171, Train Accuracy: 94.29%, Val Loss: 0.2597, Val Accuracy: 90.00%
Epoch [10/20], Train Loss: 0.1924, Train Accuracy: 95.14%, Val Loss: 0.2408, Val Accuracy: 90.00%
Epoch [11/20], Train Loss: 0.1736, Train Accuracy: 95.57%, Val Loss: 0.2186, Val Accuracy: 93.00%
Epoch [12/20], Train Loss: 0.1597, Train Accuracy: 95.71%, Val Loss: 0.2012, Val Accuracy: 94.00%
Epoch [13/20], Train Loss: 0.1471, Train Accuracy: 96.14%, Val Loss: 0.1896, Val Accuracy: 94.00%
Epoch [14/20], Train Loss: 0.1353, Train Accuracy: 96.71%, Val Loss: 0.1770, Val Accuracy: 94.00%
Epoch [15/20], Train Loss: 0.1248, Train Accuracy: 96.86%, Val Loss: 0.1647, Val Accuracy: 96.00%
Epoch [16/20], Train Loss: 0.1142, Train Accuracy: 96.86%, Val Loss: 0.1537, Val Accuracy: 96.00%
Epoch [17/20], Train Loss: 0.0979, Train Accuracy: 97.29%, Val Loss: 0.1384, Val Accuracy: 96.00%
Epoch [18/20], Train Loss: 0.0835, Train Accuracy: 98.00%, Val Loss: 0.1601, Val Accuracy: 95.00%
Epoch [19/20], Train Loss: 0.0786, Train Accuracy: 98.14%, Val Loss: 0.1499, Val Accuracy: 95.00%
Epoch [20/20], Train Loss: 0.0716, Train Accuracy: 98.29%, Val Loss: 0.1385, Val Accuracy: 96.00%
7/7 — 1s 71ms/step

Test Metrics for Bidirectional LSTM:
Accuracy: 95.50%
Precision: 98.92%
Recall: 92.00%
F1-Score: 95.34%
```

مدل Bidirectional LSTM در مقایسه با مدل LSTM یک‌طرفه، بهبود چشمگیری در عملکرد نشان داده است. دقت تست مدل دوطرفه به 95.50٪ رسیده، در حالی که مدل یک‌طرفه ساده به حدود 88٪ محدود شده بود. همچنین کاهش یکنواخت و پایدار در مقدار Loss و افزایش پیوسته در دقت اعتبارسنجی، حاکی از یادگیری عمیق‌تر و استفاده بهتر از اطلاعات متنی در هر دو جهت است. مقدار F1-Score برابر با 95.34٪ نشان می‌دهد که مدل نه تنها دقت بالا (Precision = 98.92٪) بلکه بازخوانی مناسبی (Recall = 92٪) نیز داشته و برخلاف نسخه یک‌طرفه، توانسته توازن مؤثری بین این دو معیار برقرار کند. این نتایج مؤید قدرت مدل‌های دوجهتی در استخراج ویژگی‌های زمینه‌ای غنی‌تر در داده‌های متنی هستند.

با رسم نمودارهای خطا و دقت برای آموزش و اعتبارسنجی نیز می‌توانیم تحلیل‌های بالا را بهتر درک کنیم و می‌بینیم که خطای هر دو با شیب خوبی در حال کاهش هست و مثل مدل یک طرفه زیاد دچار اورفیت نشده است؛ همچنین برای دقت هم می‌بینیم که هر دو نمودار با شیب متعادلی در حال افزایش هستند و به طور کلی بهبود و افزایش دقت و ... بهتری نسبت به مدل یک طرفه از خود نشان داده است.

در ادامه نمودارهای خطا و دقت را نیز می‌توانیم برای درک بهتر مشاهده کنیم:

Test Metrics for Bidirectional
Accuracy: 95.50%
Precision: 98.92%
Recall: 92.00%
F1-Score: 95.34%

Final Test Metrics for LSTM:
Accuracy: 88.50%
Precision: 98.73%
Recall: 78.00%
F1-Score: 87.15%

Final Test Metrics for LSTM with Dropout:
Accuracy: 91.50%
Precision: 98.82%
Recall: 84.00%
F1-Score: 90.81%

شکل سمت چپ برای دوطرفه، وسط برای همان مدل LSTM ساده سوال سوم و سمت راستی با اعمال Dropout است و می بینیم که مدل دوطرفه از هر دوی آنها عملکرد بهتری در هر 4 معیار ارزیابی بررسی شده دارد و حرف ها و تحلیل های بالای ما درسا است و این مدل عمل و بهبود بهتری را از خود نشان داده است.

6.

در این بخش، هدف طراحی یک مدل ترکیبی است که از مزایای هم زمان لایه های پیچشی یک بعدی برای استخراج ویژگی های محلی و لایه LSTM برای درک وابستگی های زمانی در داده های متنی بهره می برد. ترکیب این دو نوع لایه به مدل امکان می دهد تا ابتدا الگوهای معنایی کوتاه مدت را شناسایی کرده و سپس روابط طولانی مدت را مدل سازی کند. در ادامه، تأثیر تعداد لایه های CNN+Pooling بر عملکرد نهایی مدل بررسی و با ساختارهای پیشین مقایسه خواهد شد.

در این پیاده سازی، مدلی ترکیبی از CNN و LSTM طراحی می کنیم که ابتدا با استفاده از یک لایه تعبیه، ورودی های متنی را به بردارهای عددی تبدیل می کنیم. سپس با بهره گیری از یک لایه پیچشی یک بعدی و لایه های زیر نمونه برداری، ویژگی های محلی را استخراج و فشرده می کنیم. در ادامه، این ویژگی ها را به یک لایه LSTM وارد می کنیم تا وابستگی های زمانی را مدل سازی کنیم و در نهایت، خروجی مدل را از طریق یک لایه چگال دودویی پیش بینی می کنیم. سپس مدل را به مدت ۲۰ دوره آموزشی آموزش می دهیم و مقادیر دقت و خطا را در هر دوره ثبت و نمایش می دهیم. در پایان نیز عملکرد مدل را با استفاده از معیارهای ارزیابی گفته شده می سنجیم.

خروجی این مدل برای این 20 آپک و معیارهای محاسبه شده را می توانیم در شکل زیر مشاهده کنیم:

▪ 1-layer:

```

Epoch [1/20], Train Loss: 0.6883, Train Accuracy: 65.71%, Val Loss: 0.6782, Val Accuracy: 78.00%
Epoch [2/20], Train Loss: 0.6792, Train Accuracy: 68.00%, Val Loss: 0.6629, Val Accuracy: 78.00%
Epoch [3/20], Train Loss: 0.6663, Train Accuracy: 68.14%, Val Loss: 0.6365, Val Accuracy: 78.00%
Epoch [4/20], Train Loss: 0.6463, Train Accuracy: 67.86%, Val Loss: 0.5958, Val Accuracy: 78.00%
Epoch [5/20], Train Loss: 0.6144, Train Accuracy: 69.00%, Val Loss: 0.5284, Val Accuracy: 78.00%
Epoch [6/20], Train Loss: 0.5581, Train Accuracy: 71.43%, Val Loss: 0.4599, Val Accuracy: 79.00%
Epoch [7/20], Train Loss: 0.4836, Train Accuracy: 74.29%, Val Loss: 0.3648, Val Accuracy: 86.00%
Epoch [8/20], Train Loss: 0.2974, Train Accuracy: 89.57%, Val Loss: 0.1784, Val Accuracy: 95.00%
Epoch [9/20], Train Loss: 0.2009, Train Accuracy: 95.00%, Val Loss: 0.3360, Val Accuracy: 87.00%
Epoch [10/20], Train Loss: 0.1894, Train Accuracy: 94.86%, Val Loss: 0.2662, Val Accuracy: 91.00%
Epoch [11/20], Train Loss: 0.1521, Train Accuracy: 96.29%, Val Loss: 0.1369, Val Accuracy: 96.00%
Epoch [12/20], Train Loss: 0.1594, Train Accuracy: 96.29%, Val Loss: 0.1373, Val Accuracy: 96.00%
Epoch [13/20], Train Loss: 0.1657, Train Accuracy: 95.71%, Val Loss: 0.3834, Val Accuracy: 87.00%
Epoch [14/20], Train Loss: 0.2126, Train Accuracy: 94.00%, Val Loss: 0.3741, Val Accuracy: 87.00%
Epoch [15/20], Train Loss: 0.1769, Train Accuracy: 95.29%, Val Loss: 0.3316, Val Accuracy: 88.00%
Epoch [16/20], Train Loss: 0.1605, Train Accuracy: 95.86%, Val Loss: 0.3271, Val Accuracy: 88.00%
Epoch [17/20], Train Loss: 0.1585, Train Accuracy: 95.86%, Val Loss: 0.3334, Val Accuracy: 88.00%
Epoch [18/20], Train Loss: 0.1542, Train Accuracy: 96.00%, Val Loss: 0.3354, Val Accuracy: 88.00%
Epoch [19/20], Train Loss: 0.1537, Train Accuracy: 96.00%, Val Loss: 0.3356, Val Accuracy: 88.00%
Epoch [20/20], Train Loss: 0.1532, Train Accuracy: 96.00%, Val Loss: 0.3356, Val Accuracy: 88.00%
7/7 — 1s 49ms/step

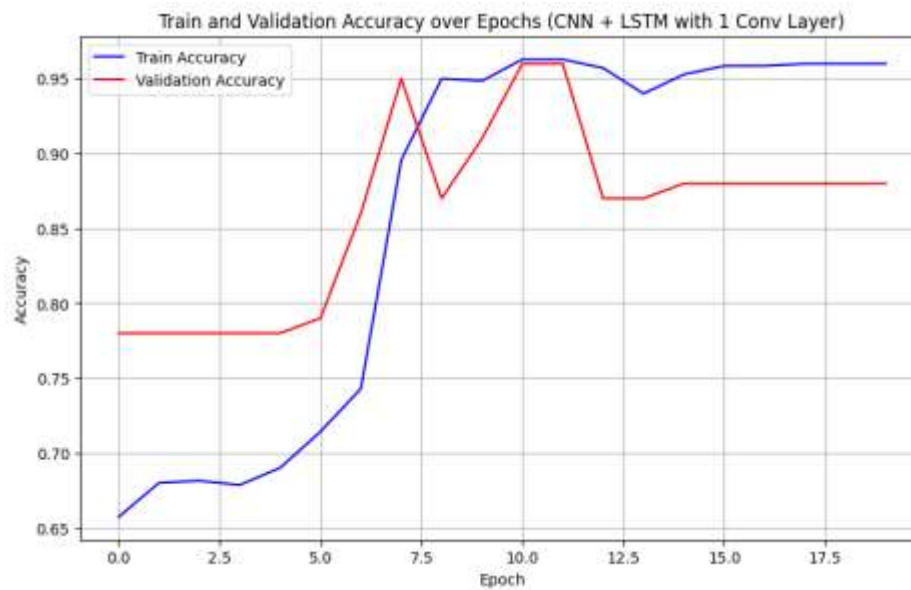
Test Metrics for CNN + LSTM (1 Conv layer):
Accuracy: 87.00%
Precision: 100.00%
Recall: 74.00%
F1-Score: 85.06%

```

مدل ترکیبی CNN + LSTM در طول آموزش روند پیشرفت قابل توجهی را نشان می دهد؛ دقت اعتبارسنجی از ۷۸٪ در دوره های ابتدایی به ۹۶٪ در دوره ۱۱ افزایش می یابد و سپس در بازه ۸۷٪ تا ۸۸٪ پایدار می ماند. این پایداری نسبی می تواند ناشی از شروع بیش برآزش پس از دوره دوازدهم باشد. عملکرد مدل روی داده های آزمون نیز قابل قبول است: دقت ۸۷٪ همراه با Precision صددرصدی نشان می دهد که مدل در شناسایی نمونه های مثبت بسیار محافظه کار عمل می کند، در حالی که Recall نسبتاً پایین تر (۷۴٪) بیانگر از دست رفتن برخی نمونه های واقعی مثبت است. این نتایج حاکی از تعادل نسبتاً خوب میان اطمینان در پیش بینی و پوشش نمونه های مثبت می باشد.

با رسم نمودارهای خطا و دقت برای آموزش و اعتبارسنجی نیز می توانیم تحلیل های بالا را بهتر درک کنیم و می بینیم که خطای آموزش با شیب خوبی در حال کاهش هست نوسانات زیادی ندارد؛ اما برای اعتبارسنجی دچار نوسانات زیادی شده است و حتی بعد از مدتی خطای آن افزایش نیز می یابد. برای دقت هم می بینیم که آموزش مجدد با شیب خوبی افزایش یافته است اما اعتبارسنجی مثل قبل نوسانات زیادی دارد و در نهایت مقدار دقت از آن مقدار ماکسیمم کاهش پیدا می کند و پس از مدتی شیب حدوداً ثابتی پیدا می کند.

در ادامه نمودارهای خطا و دقت را نیز می توانیم برای درک بهتر مشاهده کنیم:

در ادامه از معماری دو لایه پیچشی (Conv1D) به همراه لایه‌های زیرنمونه‌برداری (MaxPooling1D) پیش از LSTM استفاده کرده‌ایم تا ویژگی‌های محلی متنوع‌تری از توالی استخراج کنیم. این ترکیب به مدل امکان می‌دهد

الگوهای پیچیده‌تری را پیش از انتقال به حافظه بلندمدت یاد بگیرد و نمای غنی‌تری از داده بسازد. در ادامه، خروجی این لایه‌ها به LSTM و سپس به لایه نهایی متصل شده تا دسته‌بندی دودویی انجام گیرد.

خروجی این مدل برای این 20 اپک و معیارهای محاسبه شده را می‌توانیم در شکل زیر مشاهده کنیم:

▪ 2-layers:

```
Epoch [1/20], Train Loss: 0.6886, Train Accuracy: 58.57%, Val Loss: 0.6774, Val Accuracy: 78.00%
Epoch [2/20], Train Loss: 0.6750, Train Accuracy: 69.43%, Val Loss: 0.6516, Val Accuracy: 78.00%
Epoch [3/20], Train Loss: 0.6479, Train Accuracy: 69.86%, Val Loss: 0.5926, Val Accuracy: 79.00%
Epoch [4/20], Train Loss: 0.5913, Train Accuracy: 70.86%, Val Loss: 0.4955, Val Accuracy: 77.00%
Epoch [5/20], Train Loss: 0.5326, Train Accuracy: 71.57%, Val Loss: 0.4344, Val Accuracy: 82.00%
Epoch [6/20], Train Loss: 0.4122, Train Accuracy: 80.57%, Val Loss: 0.3009, Val Accuracy: 90.00%
Epoch [7/20], Train Loss: 0.2366, Train Accuracy: 93.29%, Val Loss: 0.2273, Val Accuracy: 92.00%
Epoch [8/20], Train Loss: 0.1602, Train Accuracy: 96.14%, Val Loss: 0.1400, Val Accuracy: 96.00%
Epoch [9/20], Train Loss: 0.1544, Train Accuracy: 96.57%, Val Loss: 0.2030, Val Accuracy: 93.00%
Epoch [10/20], Train Loss: 0.1473, Train Accuracy: 96.29%, Val Loss: 0.2390, Val Accuracy: 92.00%
Epoch [11/20], Train Loss: 0.1226, Train Accuracy: 97.14%, Val Loss: 0.1465, Val Accuracy: 96.00%
Epoch [12/20], Train Loss: 0.1104, Train Accuracy: 97.43%, Val Loss: 0.1393, Val Accuracy: 96.00%
Epoch [13/20], Train Loss: 0.1010, Train Accuracy: 97.71%, Val Loss: 0.1129, Val Accuracy: 97.00%
Epoch [14/20], Train Loss: 0.0868, Train Accuracy: 98.14%, Val Loss: 0.2722, Val Accuracy: 91.00%
Epoch [15/20], Train Loss: 0.0876, Train Accuracy: 98.14%, Val Loss: 0.2382, Val Accuracy: 92.00%
Epoch [16/20], Train Loss: 0.0856, Train Accuracy: 98.14%, Val Loss: 0.2245, Val Accuracy: 93.00%
Epoch [17/20], Train Loss: 0.0764, Train Accuracy: 98.43%, Val Loss: 0.2210, Val Accuracy: 93.00%
Epoch [18/20], Train Loss: 0.0755, Train Accuracy: 98.43%, Val Loss: 0.2032, Val Accuracy: 94.00%
Epoch [19/20], Train Loss: 0.0684, Train Accuracy: 98.57%, Val Loss: 0.1192, Val Accuracy: 97.00%
Epoch [20/20], Train Loss: 0.0556, Train Accuracy: 99.00%, Val Loss: 0.1161, Val Accuracy: 97.00%
7/7 ————— 1s 59ms/step

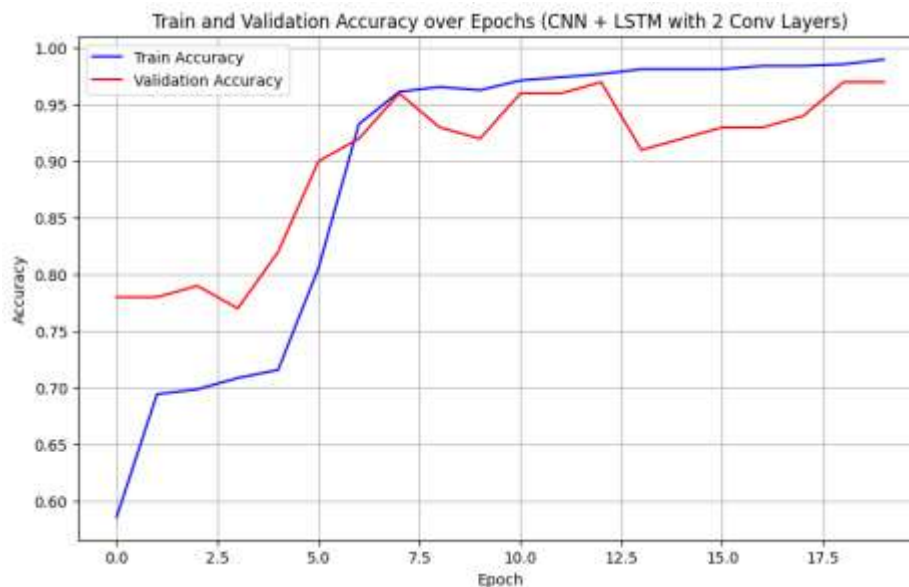
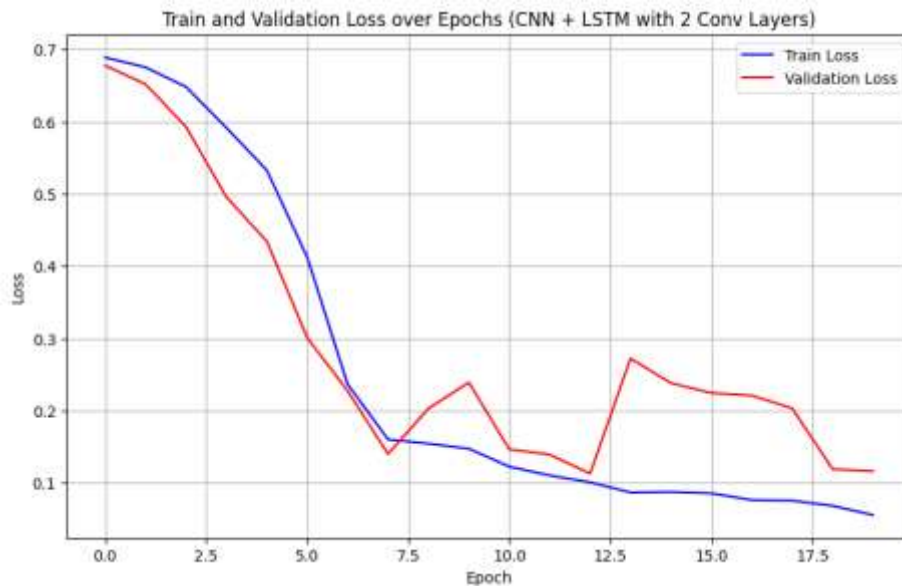
Test Metrics for CNN + LSTM:
Accuracy: 92.50%
Precision: 98.85%
Recall: 86.00%
F1-Score: 91.98%
```

مدل ترکیبی با دو لایه پیچشی عملکرد قابل توجهی از خود نشان داده است. در طول آموزش، شاهد رشد پایدار دقت آموزش از ۵۸.۵۷٪ به ۹۹٪ و کاهش معنادار خطای اعتبارسنجی تا مقدار ۰.۱۱ هستیم که نشان‌دهنده یادگیری مؤثر ویژگی‌ها توسط مدل است. دقت بالای اعتبارسنجی (۹۷٪) و تست (۹۲.۵٪) در کنار مقدار F1 بالا (۹۱.۹۸٪) گواهی بر تعمیم‌پذیری مناسب مدل هستند. همچنین، ترکیب مقدار Precision بسیار بالا (۹۸.۸۵٪) با Recall بالا (۸۶٪) نشان می‌دهد مدل علاوه بر تشخیص دقیق موارد مثبت، توانایی خوبی در شناسایی تعداد زیادی از آن‌ها دارد. این نتایج نشان می‌دهد استفاده از چند لایه پیچشی باعث تقویت استخراج ویژگی و بهبود عملکرد کلی شده است.

با رسم نمودارهای خطا و دقت برای آموزش و اعتبارسنجی نیز می‌توانیم تحلیل‌های بالا را بهتر درک کنیم و می‌بینیم که خطای آموزش با شیب خوبی در حال کاهش هست نوسانات زیادی ندارد؛ اما برای اعتبارسنجی دچار نوسانات زیادی شده است و حتی بعد از مدتی خطای آن افزایش نیز می‌یابد و مجدد مقدارش کم می‌شود اما

نسبت به مدل 1 لایه بهتر عمل کرده است و نوسانات کوتاه تر و کمتری دارد. برای دقت هم می بینیم که آموزش مجدد با شیب خوبی افزایش یافته است و اعتبارسنجی هم مثل تحلیل قبلی برای 1 لایه است اما اینجا هم شاهد آن هستیم که این نوسانات کمتر و کوتاه تر شده اند.

در ادامه نمودارهای خطا و دقت را نیز می توانیم برای درک بهتر مشاهده کنیم:

Test Metrics for CNN + LSTM:
Accuracy: 92.50%
Precision: 98.85%
Recall: 86.00%
F1-Score: 91.98%

Test Metrics for CNN + LSTM (1 Conv layer):
Accuracy: 87.00%
Precision: 100.00%
Recall: 74.00%
F1-Score: 85.06%

شکل سمت راست برای 1 لایه و سمت چپ نیز برای 2 لایه می باشد. می بینیم که دقت در این مدل افزایش قابل توجهی داشته است و نزدیک به 5.5 درصد زیاد شده است؛ همینطور برای سه معیار دیگر هم می بینیم که افزایش خیلی خوبی نسبت به مدل سوال 2 داشته است (به جز Precision که حدود 1 درصد مقدارش کمتر شده است). به طور کلی در این مدل توانستیم که معیارهای Accuracy، Recall، Precision و F1-score را بهبود بدهیم و مدل 2 لایه عملکرد خیلی بهتری از خود نشان داد و همینطور اگر به نمودارهای دقت و خطا که برای آموزش و اعتبارسنجی نشان دادیم دقت کنیم، می بینیم که در مدل 2 لایه تا حد خوبی از نوسان های زیاد نسبت به 1 لایه کاسته شده است و مدل روند نسبتا خوبی را در پیش بینی ایمیل های اسپم و عادی در پیش گرفته است و با دقت کلی 92.5٪ به نتایج بهتری نسبت به مدل سوال یک لایه توانسته است دست یابد.

پس با افزایش تعداد لایه ها می تواند عملکرد مدل تا حدودی بهتر شود و از بخش های قبل دیدیم که مدل LSTM دوطرفه با دقت 95٪ نسبت به باقی مدل ها عملکرد بهتر و بالاتری داشت و این مدل 2 لایه در این سوال حدودا 2.5٪ دقت کمتری نسبت به آن مدل داشته است:

Test Metrics for Bidirectional
Accuracy: 95.50%
Precision: 98.92%
Recall: 92.00%
F1-Score: 95.34%

7

در این بخش با بررسی نمونه ای از ایمیل های طبقه بندی شده توسط مدل، تلاش می کنیم موارد موفق و اشتباه را تحلیل کنیم تا علت خطاهای مدل را از منظر ویژگی های متنی یا محدودیت های ساختاری آن شناسایی نماییم. این تحلیل می تواند دید بهتری نسبت به نقاط قوت و ضعف مدل ارائه دهد.

در این مرحله با استفاده از مدل دوطرفه (که عملکرد بهتر و بالاتری نسبت به مدل های دیگر داشت)، برچسب های پیش بینی شده برای داده های آزمون را استخراج کردیم و سپس نمونه هایی از پیش بینی های درست و نادرست را انتخاب و نمایش دادیم تا بتوانیم رفتار مدل را در مواجهه با متون مختلف تحلیل کنیم.

در شکل زیر به عنوان مثال سه نمونه از پیش بینی های درست و همچنین سه نمونه از پیش بینی های نادرست را در خروجی نمایش دادیم و به علت طولانی بودن برخی ایمیل های نمایش داده شده، بخشی از متن را در خروجی زیر نمایش دادیم:

```

- True Predictions:

[Label: 1 - Predicted: 1]
«موهای ضعیف میباشد ماساژ ادامه دهید اب آبکش نمایید محصول شماره مجوز میباشد مجوز میباشد

[Label: 0 - Predicted: 0]
گرفتن خویه میچیز دیگه باور زمان عقب برمیگشت مرکز علوم تحقیقات تعمیرتم الان دیگه نصف رقتم همیشه کاری

[Label: 0 - Predicted: 0]
انجوی دکتری بگیرند دانشکده زبان علوم تحقیقات محوطه کوچکی داره دکتر گلفام میگفتند محیط شبیه دانشگاه

- False Predictions:

[Label: 1 - Predicted: 0]
زبان داروی نازایی باتوان کد کالا قیمت تومان خرید داروی نازایی باتوان طریق فروتن داروی نازایی باتوان

[Label: 1 - Predicted: 0]
بالب پیشبینی فوتبال جوایز میلیوتی حتما عضو شوید سورت اصولی سایتها فعالیت میکنند راحتی پولدار شوید

[Label: 0 - Predicted: 1]
سازی علیرغم برون سپاری امور عرض عنوان معروف جهت حفظ اعتماد عمومی اصولگرایی بس ارادتند علیاصغر لطفی

```

مدل دوطرفه (Bidirectional LSTM) و مدل ترکیبی CNN + LSTM با دو لایه کانولوشن، با وجود دستیابی به عملکرد نسبتاً مطلوبی در ارزیابی نهایی همچنان در برخی موارد دچار خطا شده‌اند. تحلیل دقیق این خطاها نشان می‌دهد که علل آن را می‌توان در دو دسته کلی قرار داد: ویژگی‌های ذاتی متون و محدودیت‌های ساختاری مدل.

از یک سو، بررسی نمونه‌های نادرست طبقه‌بندی شده نشان می‌دهد که برخی از ایمیل‌ها دارای ابهام معنایی بوده یا از واژگان مشترک میان دو کلاس اسپم و عادی استفاده کرده‌اند. برای مثال، ایمیل‌های غیر اسپمی که شامل عباراتی چون «رایگان»، «تخفیف» یا ... هستند، ممکن است به اشتباه اسپم تشخیص داده شوند. همچنین، کوتاه بودن برخی متون یا ساختار نگارشی غیرمتعارف و یا طول خیلی زیاد ایمیل‌ها باعث می‌شود مدل اطلاعات کافی برای تصمیم‌گیری دقیق نداشته باشد. این‌ها نمونه‌هایی از چالش‌های ناشی از پیچیدگی‌های داده هستند که حتی مدل‌های قوی نیز با آن‌ها دست‌وپنجه نرم می‌کنند. از سوی دیگر، با وجود عملکرد بهتر مدل‌های عمیق نسبت به RNN ساده، محدودیت‌هایی نیز در خود معماری مدل‌ها مشاهده می‌شود. مدل‌های LSTM، حتی در حالت دوطرفه، در درک روابط معنایی پیچیده یا مفاهیم ضمنی و چندلایه ناتوان‌اند. همچنین، استفاده از آستانه‌ی پیش‌فرض ۰.۵ برای تصمیم‌گیری باعث می‌شود نمونه‌هایی که در مرز بین دو کلاس قرار دارند، دچار برچسب‌گذاری نادرست شوند. علاوه بر این، نسبت به مدل‌های زبانی مدرن نظیر BERT که بر پایه ساختارهای Transformer طراحی شده‌اند، این مدل‌ها توانایی کمتری در درک دقیق زبان طبیعی دارند.

در مجموع، می‌توان نتیجه گرفت که خطاهای مدل از ترکیب دو عامل اصلی ناشی می‌شوند: نخست، پیچیدگی و ابهام موجود در برخی متون ایمیل‌ها و شباهت‌های زیاد بین کلاس‌ها؛ دوم، محدودیت‌های معماری و پردازشی مدل‌های مورد استفاده. برای بهبود دقت مدل در مواجهه با این چالش‌ها، می‌توانیم از مدل‌های زبانی پیشرفته‌تر و مواردی که ذکر کردیم استفاده کنیم.

«... خردادماه ۱۴۰۴ ...»